Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy ulicy Hetmańskiej l. 12.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 13. Dnia 8. lipca 1896. **XXIII. rocznik.**

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: **Teofil Merunowicz.**

Wojna przeciw wkładkom oszczędności.

Z polecenia Namiestnictwa galicyjskiego wystosowały wszystkie Starostwa powiatowe i Magistraty miast Lwowa i Krakowa do zarządów Towarzystw zaliczkowych rozporządzenie następującej osnowy:

„W ostatnich czasach zrobiło Wysokie c. k. Namiestnictwo niejednokrotnie spostrzeżenie, że stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze, zawiązane na podstawie ustawy z 9. kwietnia 1873 Dz. p. p. nr. 70. trudnią się interesami, które wykraczają po za ustawą dozwolone granice, i w sposób, który nie odpowiada istocie tego rodzaju stowarzyszeń.

„W szczególności tyczy się to interesów, które stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze prowadzą z osobami nie będącemi ich członkami.

„Pominąwszy, że już w ogóle jest wątpliwem, czy stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze uprawnione są do przyjmowania wkładek oszczędności także od osób, które nie są członkami stowarzyszenia, w każdym razie jednak w obec postanowień regulaminu dla kas oszczędności z 2. września 1844 nie może być dozwolone tym stowarzyszeniom wydawanie formalnych książeczek oszczędności; stowarzyszeniom, które przez zarejestrowanie sądowe uzyskały już formalną podstawę do prowadzenia interesu wkładkowego, dozwolone być może jedynie wydawanie książeczek wkładkowych, które formą i tekstem muszą wykluczać przypuszczenie, jakoby mogły być książeczkami, przez kasy oszczędności używanemi.

„Nie rzadko też zastrzegają sobie stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze albo zupełnie wyraźnie w statucie prawo prowadzenia interesów w rachunku bieżącym z osobami, które do stowarzyszenia nie należą — albo rozciągają interesa rachunku bieżącego na tego rodzaju osoby, korzystając z ogólnikowych postanowień statutu, które prowadzenia interesów takich wprost nie wykluczają.

„Czy w danym wypadku przyjmowanie pieniędzy na rachunek bieżący od osób trzecich uważać należy za czynność przemysłowo bankową, na której prowadzenie uzyskać należy kartę przemysłową po myśli §. 92. ustawy z 9. kwietnia 1873 Dz. p. p. nr. 70. i §. 11. ustawy przemysłowej, ocenione być może tylko na podstawie znajomości technicznego urządzenia wspomnianego interesu, w szczególności sposobu, w jaki ma się odbywać przyjmowanie wkładek na rachunek bieżący. Stowarzyszenia zatem, które trudnią się interesami rachunku bieżącego, wówczas tylko nie mają obowiązku postarania się o kartę przemysłową, jeżeli wykażą, że urządzenie techniczne całego interesu jest tego rodzaju, iż nie można go uważać za czynność przemysłowo-bankową.

„Z góry już jednak — zaznacza Wysokie c. k. Namiestnictwo, że gdyby rozporządzenie wkładkami lub kredytem na rachunek bieżący miało się w jakiem Towarzystwie odbywać za pomocą czeków lub asygnat kasowych, pozwolenia na prowadzenie w ten sposób interesów rachunku bieżącego Towarzystwo bezwarunkowo uzyskać by nie mogło.

„Zawiadamiając o tem Szanowną Dyrekcyę na podstawie reskryptu Wysokiego c. k. Namiestnictwa z dnia 11 kwietnia 1896 l. 9.595 oznajmia się, że c. k. Starostwo będzie zwracało uwagę na to, czy działalność stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w powiecie istniejących odpowiada warunkom wyżej omówionym, a jeżeliby dostrzegło w tych kierunkach pewne nieprawidłowości, przedstawi sprawę Wysokiemu c. k. Namiestnictwu, ewentualnie doniesie właściwemu c. k. Sądowi po myśli §. 88. ustawy z 9.

kwietnia 1873 Dz. p. p. nr. 70. celem dalszego postąpienia".

Co to ma znaczyć?.....

Wątpliwość co do pytania, czy stowarzyszenia, oparte na ustawie z 9. kwietnia 1873 nr. 70. Dz. u. p. mogą przyjmować wkładki oszczędności — chociażby od niecztonków, i wydawać książeczki wkładkowe imienne — już dawno została przez kompetentne władze rozstrzygnięta na korzyść stowarzyszeń. W myśl §. 12. powołanej ustawy może każde Towarzystwo pod swoją firmą nabywać prawa i zaciągać zobowiązania, i w każdym statucie w tej lub owej formie znajduje się postanowienie, zaznaczające, że może używać do obrotu kapitałów, poruczonych im „przez osoby trzecie". Nigdzie nie powiedziano, że może operować tylko pieniądzmi, poruczanemi im li od członków, gdyż w takim razie $^9/_{10}$ stowarzyszeń nie weszłoby w życie, a te co istnieją, musiałyby w znacznej części zawiesić swoje czynności. Czyż zaciąganie przez stowarzyszenia pożyczek w bankach i innych instytucyach pieniężnych, które nie są ich członkami, jest czemś innem, jak przyjmowaniem do obrotu pieniędzy od osób trzecich?

A co się tyczy wydawania książeczek wkładkowych, orzekło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych rozporządzeniem z 28 lutego 1874 l. 2.779 że:

„wydawanie książeczek wkładkowych, n a i m i ę „o p i e w a j ą c y c h, nie jest przedsiębiorstwem, do „prowadzenia którego, według §. 92. ust. z 9. kwie„tnia 1873 byłaby potrzebną koncesya rządu".

Tak samo znacznie później, bo w ustawie z 27. grudnia 1880 l. 151. uwalniającej stowarzyszenia od podatku zarobkowego i redukującej dla nich wysokość podatku dochodowego, pojmywano znaczenie kapitałów obcych, albowiem §. 1. tejże ustawy, ograniczający jej dobrodziejstwa do stowarzyszeń, które czynności swoje tylko do członków ograniczają, zawiera wyraźne zastrzeżenie: „chociażby od niecztonków pożyczki zaciągały".

Wspominając o tem rozporządzeniu galicyjskiego Namiestnictwa, konstatuje czasopismo *Genossenschaft*, organ wiedeńskiego Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, że w całej Austryi t y l k o l w o w s k i e N a m i e s t n i c t w o zdobyło się na akt podobny, który zresztą niczego innego nie dowodzi, jak tylko — niełaski odnośnego pana referenta dla stowarzyszeń.

Szkoda, że pan referent nie był łaskaw dokładniej objaśnić, co on właściwie rozumie pod wyrażeniem „formalne" książeczki oszczędności? Jakie, i gdzie są w tym względzie normy przepisane? Powołanie na jakieś, bliżej nie określone postanowienia regulatywu dla kas oszczędności z r. 1844, zaiste, nie wyjaśnia kwestyi: k i e d y książeczka wkładkowa Towarzystwa zaliczkowego staje się podobną do książeczek, wydawanych przez kasy oszczędności, za co dyrekcye stowarzyszeń miałyby być do odpowiedzialności pociągane?

Sądzimy, iż najlepiej będzie, jeżeli na to dziwne rozporządzenie nie będziemy odpowiadali, oczekując, dokąd starostwa nie zaczną czynić doniesień zapowiedzianych. Wówczas dowiemy się przynajmniej, o co właściwie chodzi — no, i będziemy mogli bronić się, gdy będziemy mieli do czynienia z konkretnemi, dokładniej określonemi zarzutami i zarządzeniami.

W tej samej sprawie otrzymujemy od jednego z bardzo doświadczonych znawców urządzeń stowarzyszeń udziałowych następujące cenne uwagi:

Coraz troskliwiej zajmują się władze administracyjne stowarzyszeniami udziałowemi, pomimo, że ustawa z 9. kwietnia 1873 wyraźnie je od nadzoru tych władz uwalnia, przyznając im tylko w wypadkach udowodnionego zajmywania się sprawami, nieobjętemi statutem, prawo rozwiązania stowarzyszenia. Ze smutkiem zauważyć musimy, że w sprawie, którą tu omówić zamierzamy, galicyjskie namiestnictwo walczy z rządami innych krajów koronnych Austryi o palmę pierwszeństwa w kierunku tamowania rozwoju stowarzyszeń naszych, i rzucania im ciężkich kamieni pod nogi......

Przypuszczamy, że władze nasze mają może na celu ukrócenie nadużyć, jakich się dopuszczają niektóre Towarzystwa, na glebie galicyjskiej wyhodowane, uprawiające pod ochroną ustawy z r. 1873 lichwę. Środki te jednak są nielegalne i niepraktyczne. Trafnie charakteryzuje je *„Genossenschaft"*, w ostatnim (26) numerze twierdząc, że namiestnictwo galicyjskie „d l a z a p o b i e ż e n i a m o ż l i w y m n a d u ż y c i o m „ustawy, p o z b a w i a stowarzyszenia p r a w nabyt„tych — *man schuttet das Kind mit dem Bade aus*".

Jakkolwiek takich środków i środeczków moglibyśmy sporą podać wiązankę, że wspomniemy o pozbawianiu stowarzyszeń naszych dobrodziejstw ustawy podatkowej z roku 1880 i 1885, za błędną stylizacyę §. 1. statutu; o wymierzaniu należytości stemplowej od wpisowego; o wysyłaniu komisarzy rządowych na walne zgromadzenia i t. p., — to je-

dnak na pierwszy plan wysunęło się w ostatnich czasach zakwestyonowane przez władze prawo stowarzyszeń, do przyjmywania **wkładki oszczędności** (na rachunek bieżący) zarówno od członków, jak i osób trzecich.

Już w pierwszym roku po wejściu w życie ustawy z 9. kwietnia 1873 sprawa ta na zgromadzeniach, w dziennikarstwie i parlamencie omawianą była, skutkiem czego minister spraw wewnętrznych w odpowiedzi na wystosowaną do siebie interpelacyę zawiadomił Izbę, że reskryptem z dnia 28. lutego 1874 l. 2.779 pouczył podwładne sobie organa, że „wydawanie książeczek wkładkowych, na imię opie-„wających, nie jest przedsiębiorstwem, do prowa-„dzenia którego według §. 92. ustawy z d. 9. kwie-„tnia 1873 byłaby potrzebną koncesya rządu“.

Od ogłoszenia powyższego, przez ministerstwo dotąd nie zmienionego reskryptu, upłynęło spokojnie 23 lat, i stowarzyszenia przyjmowały bez przeszkody garnące się do ich kas kapitały obce, potrzebne im do obrotu.

Kapitały te, ułatwiając stowarzyszeniom wykonywanie statutowych obowiązków, przyczyniają się zarazem do spełnienia jednego z najważniejszych społecznych zadań, przyzwyczajania ludności do oszczędzania zarobionego grosza. Zadanie to spełniają one równolegle z nielicznemi jeszcze w kraju kasami oszczędności, czego dowodem stale rokrocznie wzrastające cyfry wkładek, zarówno w kasach oszczędności jak i stowarzyszeniach, które sobie zaufanie publiczności zdobyć potrafiły.

Dopiero przy końcu r. 1895 rozpoczęły władze administracyjne w formie pouczeń, przestrogi, lub wprost szorstkich zakazów, czynić stowarzyszeniom trudności w przyjmywaniu wkładek od niecztonków. Rekursy, wnoszone za poradą Związku przez poszczególne stowarzyszenia, odniosły ten skutek, że Namiestnictwo uznało wprawdzie na podstawie obowiązujących, w sądzie zapisanych statutów, prawo przyjmywania wkładek także i od osób trzecich, atoli „dozwolonem być może“ — wedle dosłownego brzmienia reskryptu — „jedynie wydawanie książeczek „wkładkowych, które formą i tekstem muszą wy-„kluczać przypuszczenie, jakoby mogły być „książeczkami, przez kasy oszczędności używanemi“.

Objawy te niech będą przestrogą dla Zarządów stowarzyszeń naszych, by energicznie praw swoich broniły i w każdym poszczególnym wypadku dochodziły ich w toku instancyi. Nie wątpimy, że reprezentacya nasza w Radzie państwa postara się w drodze właściwej i skutecznie o jasną interpretacyę ustawy, a jakkolwiek sprawa na razie dotyczy tylko Galicyi, to jednak pewni jesteśmy, że związki stowarzyszeń czeskich i niemieckich jakoteż cały ogół stowarzyszeń w Austryi usiłowania reprezentacyi naszej szczerze poprą.

Na dowód, że postępywanie naszych władz administracyjnych przybiera cechę systemu, przytaczam dosłowną treść okólnika, wydanego do stowarzyszeń przez Starostwa lub Magistraty w różnych okolicach kraju. Okólniki te są równobrzmiące i opiewają:

(Tekst okólnika podajemy powyżej. *Redakcya*).

Pozwolimy sobie w krótkich słowach scharakteryzować treść tego okólnika.

Uderza przedewszystkiem niejasność i brak tej stanowczości, jaka orzeczenia władzy cechować powinna. Z każdego zdania przebija wątpliwość, jaką p. referent we własnem sumieniu czuje, przyznając zresztą wyraźnie: „że już w ogóle jest wątpliwem (?) „czy stowarzyszenia uprawnione są do przyjmywania „wkładek, także od osób, które nie są członkami“.... Jeżeli więc w ogóle zachodzi wątpliwość, to czyjąż, jeżeli nie władzy rzeczą jest usunąć ją stanowczo przez tak lub nie — albo sprawy wątpliwej wcale nie poruszać? Zamiast takiego jasnego określenia znajdujemy grę wyrazów i niejasne określenie różnicy pomiędzy „książeczką oszczędności“, „książeczką wkładkową“, „wkładką na rachunek bieżący“ i t. p.

Decyzya, co do praw, stowarzyszeniom przysługujących, zawisłą ma być od „znajomości technicznego urządzenia wspomnianego interesu“. Naszem zdaniem „zaznajomić się z technicznem urządzeniem“, jest tu bardzo łatwo, i od tego należało rozpocząć, a potem dopiero w każdym konkretnym wypadku orzekać, czy zakład dopuścił się przekroczenia zakresu działania, lub nie? W jednym tylko ustępie znajdujemy stanowcze twierdzenie, że nie wolno wydawać czeków, ani asygnat kasowych. Co do ostatnich, zgoda. Co do czeków jednak mamy poważne „wątpliwości“, które w przyszłości starać się będziemy usunąć na korzyść stowarzyszeń.

Zaznaczamy na razie, że czek jest listem prywatnym, wystosowanym przez właściciela rachunku bieżącego do instytucyi, z poleceniem wypłacenia osobie, w liście wskazanej pewnej sumy na ciężar jego rachunku. Wynika z tego loicznie, że nie tylko stowarzyszeniom, ale także i osobom prywatnym czekami posługiwać się wolno.

Wracając do różnicy pomiędzy „książeczką oszczędności“ a „wkładkową“, godzimy się na nomenklaturę „książeczki wkładkowej“, która zresztą u stowarzyszeń naszych prawie ogólnie przyjętą została, jakkolwiek w praktyce nie widzimy różnicy tak wielkiej, izby słowo „oszczędność“ konfiskacie

ulegać miało. Zastrzeżenie zaś, by książeczki wkładkowe formą i tekstem wykluczały przypuszczenie, że są książeczkami przez kasy oszczędności używanemi, nie wytrzymuje najsłabszej krytyki. Jeżeli bowiem istnieje dla kas oszczędności regulamin, określający dokładnie formę i tekst książeczek, a dla stowarzyszeń żadnego dotąd regulaminu nie wydano, to nie ma wątpliwości, że kasy oszczędności muszą się zastosować do postanowień swego regulaminu, zaś stowarzyszeniom pozostawioną była dotychczas zupełna swoboda, z której aż do ustawowego ograniczenia jej korzystać mogą.

Zastrzeżenie powyższe także i w praktyce chybia celu, jako zbyteczne, jeżeli bowiem na książeczce wkładkowej wytłoczoną jest firma „Towarzystwo", „Kasa", „Spółka zaliczkowa", z dodatkiem nieodłącznym „stowarzyszenie zapisane (zarejestrowane) z ....ograniczoną poręką", to znamię takie dla każdego zupełnie stanowczo wyklucza przypuszczenie, by to była książeczka „kasy oszczędności".

Nie interesowana w tej sprawie bezpośrednio „*Genossenschaft*", przytoczywszy w dosłownem tłumaczeniu ów okólnik, nazywa go „urągającym „elementarnym, zasadniczym postanowie„niom ustaw, co do których dotychczas „dwóch zdań nie było", — i twierdzi dalej „że „władze galicyjskie sięgają już do serca i nerek „stowarzyszeń".

Po takiem dosadnem, niestety trafnem zcharakteryzowaniu przez ludzi obojętnych treści okólnika galicyjskiego Namiestnictwa, przystępujemy do oceny jego tendencyi.

Najpierw jednak zaznaczyć musimy, że wątpliwe w oczach rządu prawo stowarzyszeń do przyjmywania wkładek oszczędności i na rachunek bieżący także i od osób lub korporacyi, nie będących członkami Towarzystwa, dla nas jest zupełnie jasne i nie wątpliwe, bo opiera się:

a) przedewszystkiem na §. 12. ustawy z 9. kwietnia 1873;

b) na powołanem we wstępie rozporządzeniu ministerstwa spraw wewnętrznych z 28. lutego 1874 l. 2 779;

c) pośrednio na ustawie podatkowej z 27. grudnia 1880, która stowarzyszeniom przyznaje ulgi, choćby od „niecłonków pożyczki zaciągały";

d) na 23. letniej praktyce w całej Austryi;

e) wreszcie i na tem, że skoro prawo przyjmywania wkładek od członków i wydawania im książeczek wkładkowych nie jest przez władzę wcale zakwestyonowanem, to w obec nie wątpliwego również prawa do przyjmowania w obrót kapitałów obcych, staje się prawo przyjmywania wkładek także i od niecłonków również niewątpliwem. Decyduje tu uprawnienie stowarzyszenia a nie stosunek wkładkującego do stowarzyszenia.

Z powyższego wynika jasno, że skoro stowarzyszenia przez lat 23 bezspornie powyższe prawo swoje, co do którego, jak twierdzi „*Genossenschaft*", dwóch zdań nie było, wykonywały, to rozporządzenie galicyjskiego Namiestnictwa nie może mieć na celu ochrony ustaw, ale inną tendencyę, do której postanowienia ustawy nagiąć usiłuje.

Dalecy od przypuszczenia, by władze nasze, krajowe, chciały rozmyślnie szkodzić instytucyom pożytecznym, kierowanym przez obywateli, którym dobro ludności wyzyskiwanej przez lichwę na sercu leży. Domyślamy się, że mają one na celu powstrzymanie rozwoju tych żydowskich stowarzyszeń, które pod ochroną ustawy lichwę w najobszerniejszem jej znaczeniu uprawiają.

Każdy jednak, znający choćby tylko pobieżnie stosunki w kraju naszym i warunki, wśród których lichwa się rozwija, zgodzi się z twierdzeniem, na wstępie wypowiedzianem, że środek, jakiego w tym wypadku użyto, jest nielegalnym i niepraktycznym. Kto wie, z jakim sprytem „współobywatele" nasi obchodzić umieją ustawy, i zdobywać źródła kredytu, ten ani na chwilę nie pozostanie w wątpliwości, że zarządzenia Namiestnictwa uczynią krzywdę tylko uczciwym, a nie lichwiarskim stowarzyszeniom. Te ostatnie znajdą dość sposobów „zdobycia" kapitałów obcych na weksle, skrypta, kwitki lub gołe słowa, czego stowarzyszenia nasze, idące prostą drogą, a odznaczające się tu i ówdzie nieporadnością, brakiem inicyatywy, wreszcie nieznajomością środków wyłapywania monety, nigdy nie dokażą. Doświadczenie wskazuje nam inne środki ochronne przeciw grzybowi lichwiarskiemu, są niemi:

1. czuwanie, by przestrzegano jawności i prawdy w ogłaszaniu rachunków rocznych, by je w terminie ustawowym władzom przedkładano, i surowo karano wszelkie w tym kierunku nadużycia;

2. czuwanie, by nie rejestrowano statutów, zawierających postanowienia, niezgodne z duchem ustawy, nadające dyrektorom przywileje ze szkodą stowarzyszonych np prawo pobierania wynagrodzenia w stosunku procentowym do sumy udzielonych pożyczek (wynagradzanie za pracę nie należy do postanowień statutowych), prawo natychmiastowej wypłaty udziału przez dyrektora bez wypowiedzenia i uzyskania absolutoryum, lub przenoszenia go na inne osoby, jeżeli tenże po upływie kadencyi swojej ponownie wybranym nie zostanie;

3. zmiana ustawy o stowarzyszeniach na podstawie zdobytych doświadczeń, w szczególności

w kierunku zaprowadzenia i wykonywania ścisłej kontroli zarówno wewnętrznej przez organa nadzorcze stowarzyszeń, jak i zewnętrznej przez Związki stowarzyszeń, lub sądownie ustanowionych lustratorów.

Jawność, prawda i kontrola ukrócą nadużycia i rozszerzą podstawę działania dla zdrowych, uczciwych i użytecznych instytucyi.

N. U.

Ruch stowarzyszeń.

Dary i subwencye na rzecz **Funduszu zaopatrzenia funkcyonaryuszów stow. zarob. i gosp.** w myśl okólnika Zarządu, nadesłały dotychczas z czystych zysków za rok 1895 następujące Towarzystwa:

17. Kasa zaliczkowa rzem. i roln. w *Przemyślu* 50 zł.

We Lwowie, dnia 8. lipca 1896.

W. Terenkoczy. *N. Ulmer.*

Zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Dziennik urzędowy ogłasza w miesiącu czerwcu b. r. następujące zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Nowe stowarzyszenia:

C. k. Sąd obwodowy w Tarnopolu jako handlowy ogłasza, że wpisano w rejestrze dla Towarzystw zarobkowych i gospodarczych firmę: „Bank dla handlu i przemysłu w Borszczowie, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“, po niemiecku „Handels und Gewerbe Bank in Borszczów registrirte Genossenschaft mit beschrankter Haftung“ uwidoczniając przytem że:

1. Bank dla handlu i przemysłu w Borszczowie zawiązał się na podstawie statutu z daty Borszczów 29. lutego 1896.

2. Stowarzyszenie to ma siedzibę swoją w Borszczowie.

3. Przedmiotem przedsiębiorstwa jest dostarczanie członkom swoim funduszów pieniężnych, potrzebnych do handlu, przemysłu i gospodarstwa za pomocą wspólnego kredytu wszystkich członków, mianowicie użyczanie kredytu na weksle i skrypta dłużne, eskont i reskont weksli przeprowadzenie inkasa i pośredniczenie w wykupieniu weksli umiejscowionych i przyjmowanie wkładek na rachunek bieżący.

4. Czas trwania stowarzyszenia jest nieograniczony.

5. Zarząd Towarzystwa sprawuje Dyrekcya z dwóch członków a to kierującego dyrektora jako kasyera i kontrolora złożona, którzy zostają przez jawny wybór z pośród członków na lat 10 wybrani i że obecnie wybrani zostali Berisch Blumenthal właściciel realności i kupiec w Borszczowie na kierującego dyrektora jako kasyera a Mojżesz Liebster właściciel realności w Borszczowie na kontrolora.

6. Wszystkie ogłoszenia Stowarzyszenia odbywają się przez publiczne ogłoszenia w mieście Borszczowie pod firmą Stowarzyszenia.

7. Za Stowarzyszenie podpisuje ważnie Dyrekcya w ten sposób, iż obaj dyrektorowie do firmy Towarzystwa swe podpisy dołączają.

8. Za zobowiązanie Stowarzyszenia względem osób trzecich odpowiadają wszyscy członkowie kwotą równającą się trzykrotnemu udziałowi.

(Uchwała z dnia 9. maja 1896 l. 8.012).

W c. k. Sądzie obwodowym jako handlowym w Tarnopolu, została zarejestrowaną firma: „Eskompt und Creditbank registrirte Genossenschaft mit beschrankter Haftung in Czortkow“ po polsku zaś „Bank eskontowy i kredytowy, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką w Czortkowie“, a to na podstawie statutów z dnia 23. lutego 1896, które następujące zawierają przeznaczenia:

1. Stowarzyszenie ma swoją siedzibę w Czortkowie.

2. Czas trwania stowarzyszenia jest nieograniczony.

3. Przedmiotem przedsiębiorstwa jest:

a) Dostarczanie członkom swym kredytu, potrzebnego do handlu, przemysłu i gospodarstwa, a to w drodze wzajemnego kredytu na podstawie samopomocy i wzajemności.

b) Udzielanie zaliczek na towary i produkta stowarzyszonych, które przyjęte zostaną w rachunek do własnych umyślnie na to wynajętych magazynów.

4. Zarząd składa się z trzech członków a to: z dyrektora kierownika, z kasyera i kontrolora, któremi wybrani zostali: Leibisch Bochner właściciel handlu bławatnego w Czortkowie jako dyrektor kierownik, Józef Goldberg właściciel realności i handlu galanteryjnego w Czortkowie jako kasyer a Seide Weisser kupiec w Czortkowie jako kontrolor.

5. Publiczne ogłoszenia mają być podane do wiadomości przez publiczne plakatowanie.

6. Podpisywanie firmy ma się dziać w ten sposób, że pod firmą stowarzyszenia, ma się najmniej dwu członków podpisać.

7. Za zobowiązania stowarzyszenia ręczą członkowie nietylko swemi deklarowanemi udziałami, które najmniej 100 zł. wynosić mogą, ale także jeszcze pięciokrotną kwotą deklarowanych udziałów.

(Uchwała z dnia 4. kwietnia 1896 l. 5.246).

C. k. Sąd krajowy jako handlowy we Lwowie ogłasza niniejszem, że dnia 28. maja 1896 w rejestrze stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w tomie II. na stronicy 14 pod poz. 96 wpisano stowarzyszenie pod firmą: „Krajowe Towarzystwo zaliczkowe

urzędników, stowarzyszenie zarejestrowane z poręką ograniczoną" i przy tej firmie uwidoczniono:

1. że stowarzyszenie to zawiązało się na podstawie statutu z dnia 17. kwietnia 1896;

2. że siedzibą stowarzyszenia jest Lwów;

3. że przedmiotem przedsiębiorstwa jest udzielanie członkom pożyczek na procent umiarkowany i w ogóle pomaganie członkom w ich potrzebach gospodarskich;

4. że zarząd Towarzystwa sprawuje Dyrekcya z trzech dyrektorów i trzech zastępców dyrektorów;

5. że Dyrekcya podpisuje Towarzystwo w ten sposób, że pod jego firmą podpisze się przewodniczący, lub tegoż zastępca i drugi członek Dyrekcyi;

6. że wszelkie ogłoszenia i zawiadomienia spraw Towarzystwa tyczące, ogłaszane będą w urzędowej „Gazecie Lwowskiej" i w biurze Towarzystwa przez przybicie na tablicy;

7. że członkowie Towarzystwa w razie konkursu albo likwidacyi za wypełnienie wszelkich przez Towarzystwo przyjętych zobowiązań, o ile na to majątek Towarzystwa nie wystarczy, odpowiadają nie tylko udziałami ale także dalszą kwotą równającą się dwukrotnej wysokości deklarowanych udziałów.

(Uchwała z dnia 3. czerwca 1896 l. 34.521).

C. k. Sąd krajowy, jako handlowy we Lwowie ogłasza, że w rejestrze stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych wpisano stowarzyszenie pod firmą: „Zaszczyta zemli, obszczestwo zarejestrowane z obranyczenoju porukoju", po polsku: „Ochrona ziemi, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką" i przy tej firmie uwidoczniono:

1. że stowarzyszenie to zawiązało się na podstawie statutu z daty Lwów 25. stycznia 1896:

2. że siedzibą stowarzyszenia jest miasto Lwów;

3. że przedmiotem stowarzyszenia jest wspieranie rozwoju gospodarstwa i zarobku swych członków przez pomaganie im w nabywaniu ziemi i przez udzielanie im kredytu w celu podniesienia ich gospodarstwa lub w celu utrzymania ich w posiadaniu ziemi;

4. że na odbytem we Lwowie dnia 25. stycznia 1896 konstytuującem zebraniu członków założycieli tego stowarzyszenia zostali wybrani członkami Dyrekcyi Roman Baczyński i dr. Józef Olesków, zaś zastępcą członka Dyrekcyi dr. Bazyli Łahoła, wszyscy we Lwowie zamieszkali;

5. że ogłoszenia Towarzystwa będą umieszczane w tych gazetach, które do tego wybierze Rada nadzorcza;

6. że poręka członków jest ograniczona: członkowie odpowiadają za zobowiązania stowarzyszenia nie tylko swoimi deklarowanymi udziałami, lecz nadto także sumą która się równa ich udziałom, wreszcie

7. że Dyrekcya podpisuje stowarzyszenie w ten sposób, że do firmy dodają swoje podpisy dwaj członkowie Dyrekcyi.

(Uchwała z dnia 10. czerwca 1896 l. 1.026).

Stanisławowski c. k. Sąd obwodowy jako handlowy oznajmia, że zarazem zarządza wpisanie do rejestru stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych firmy „Credit und Escomptverein (Towarzystwo kredytowe i eskomptowe) Stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką z siedzibą w Ottynii".

Przedsiębiorstwo polega na statucie z daty legalizacyi Stanisławów, dnia 3. maja 1895 l. r. 41.154

Przedmiotem tego przedsiębiorstwa jest prowadzenie interesu kredytowego i eskomptowego celem dostarczenia swoim członkom na umiarkowany procent za pomocą wzajemnego kredytu środków pieniężnych do obrotu w handlu, zarobkowaniu i gospodarstwie.

Dyrekcya składa się z 5 członków przez walne zgromadzenie na nieograniczony czas wybierać się mających.

Firmę stowarzyszenia podpisują ważnie 2 członkowie Dyrekcyi.

Udział każdego członka ustanowiony jest na 25 zł. i ma być zapłacony albo w całości zaraz albo w 10 miesięcznych po sobie następujących ratach po 2 zł. 50 ct., każdy członek stowarzyszenia ręczy za wszelkie przez stowarzyszenie na siebie przyjęte zobowiązania nie tylko swoim udziałem lecz także pięciokrotną sumą takowego.

Wszelkie zawiadamiania stowarzyszenia następują przez przybicie takowych w kancelaryi stowarzyszenia i w urzędzie gminnym w Ottynii, i muszą być podpisane conajmniej przez dwóch członków Dyrekcyi.

(Uchwała z dnia 16. maja 1896 l. 11.109).

Zmiana statutu:

C. k. Sąd obw. jako handl. w Sanoku ogłasza, że w rejestrze stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych wpisał przy firmie: „Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu w Bukowsku, stowarzyszenie zarejestrowane z potrójną odpowiedzialnością ograniczoną", że na walnem zgromadzeniu członków Towarzystwa, odbytem w Bukowsku dnia 6. maja 1896, uchwalono zmianę §§. 3., 19. i 32. statutów Towarzystwa wedle której eliminuje się z §. 3. ustęp trzeci: „rachunek bieżący" i ustęp czwarty „przyjmowanie depozytów".

(Uchwała z dnia 19. maja 1896 l. 3.411).

C. k. Sąd krajowy jako handlowy we Lwowie ogłasza niniejszem, że dnia 5. lutego 1896 w rejestrze stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy wpisanej tamże firmie: „Powiatowe Towarzystwo handlowe we Lwowie, stow. zarejestrowane z ograniczoną poręką" uwidoczniono, że na walnem zgromadze

niu członków tego stowarzyszenia w dniu 5. listopada 1895 odbytem

1. uchwalone zostały zmiany §§. 1., 3., 5., 6., 20., 26., 27., 32., 39. i 48. statutu z daty Lwów 19. maja 1893 zaś §§. 56. i 57. tego statutu zostały zupełnie opuszczone, a wszczególności, że §. 1. statutu opiewać ma: „Podpisani zawiązują na podstawie ustawy z dnia 9. kwietnia 1873 l. 70. dz. u. p. na czas nieograniczony stowarzyszenie pod firmą: Związek handlowy dla kółek rolniczych i sklepów wiejskich we Lwowie stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“, po rusku „Zwiazok torhowelnyj dla krużkiw rilnyczych i kramnyć selskych, Towarystwo zaregistrowane z obranyczenoju porukoju“.

Siedzibą Towarzystwa jest miasto Lwów.

2. zatwierdzeni zostali przez walne zgromadzenie ze strony Rady nadzorczej do zatwierdzenia przedstawieni a to: Juliusz Mikolasz, dr. Bronisław Dulęba i Feliks Niederreuter we Lwowie zamieszkali, na dyrektorów a dr. Kazimierz Czarnik, Ludwik Gardoliński i Piotr Chrząstowski we Lwowie zamieszkali na zastępców dyrektorów.

(Uchwała z dnia 8. lutego 1896 l. 7.800).

Likwidacya:

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Wadowicach ogłasza, że w dniu 10. marca 1896 wpisano w rejestrze dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy firmie: „Stowarzyszenie zaliczkowe w Żywcu, zarejestrowane z nieograniczoną poręką“, iż na walnem zgromadzeniu członków tegoż stowarzyszenia w dniu 23. stycznia 1896 odbytem, rozwiązanie rzeczonego stowarzyszenia i likwidacya jednogłośnie uchwalone zostały, że do przeprowadzenia likwidacyi Jan Łazarski, Ludwik Böhm i Kazimierz Hałaciński w Żywcu zamieszkali likwidatorami zostali wybrani, którzy odtąd firmę „Stowarzyszenie zaliczkowe w Żywcu zarejestrowane z ograniczoną poręką w likwidacyi“ opiewać mającą, w ten sposób podpisywać będą, iż pod firmą stampilią wyciśniętą zawsze tylko dwóch z nich własnoręczne podpisy położy.

Zarazem wzywa się wszystkich wierzycieli powyż wymienionego stowarzyszenia, aby pretensye swe bezpośrednio do tegoż stowarzyszenia zgłaszali.

(Uchwała z dnia 14. marca 1896 l. 1.630).

Rozwiązanie:

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Brzeżanach uwiadamia, że wskutek uchwały z dnia 25. kwietnia 1896 l. 2.957 wpisano dnia 4. maja 1896 w rejestrze handlowym dla spółek gospodarczych wykreślenie firmy: „Towarzystwo wzajemnego kredytu Nadzieja“ w Brzeżanach.

(Uchwała z dnia 9. maja 1896 l. 3.406).

Bilansy stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za rok 1895.

46. Borszczów. Kasa zaliczkowa. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 1.034·06½, z rachunku zysków za rok 1894 16·74; razem 1.050·80½. Straty: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 27·—, z rachunku administracyi 411·31, do rachunku bilansu: zysk 612·49½; razem 1.050·80½. *b) Bilans.* Stan bierny: z rach. udziałów 6.597·50, z rachunku wkładek oszczędności 5.904·34, z rachunku reeskontu 9.758·—, z rachunku odsetek naprzód pobranych 141·75, z rachunku funduszu rezerwowego 489·86, z rachunku strat i zysków 612·49½; razem 23.503·94½. Stan czynny: z rachunku kasy 53·27½, z rachunku pożyczek 22 873 14, z rachunku odsetek (nadpłac.) 41·53, z rachunku odsetek należne (zwłoki) 264·—, z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 225·—, z rachunku kosztów administr. 47·—; razem 23·503·94½.

47. Wilamowice. Towarzystwo tkaczy. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: uzyskana nadwyżka z sprzedaży towarów 218·93. Straty: 6% odsetki od udziałów 139·55, 6% odsetki od funduszu rezerwowego 29.93, czysty zysk dywidenda 46 53, czysty zysk koszta przy przeprowadzeniu inwentury 2·92; razem 218·93. *b) Bilans.* Stan czynny: towary w magazynie 2·747 49, towary na składach komis. 3.602·70, przędza w magazynie 1.338·01, przędza u członków 373 69, przędza w szkole 154·90, inwentarz 420·31, wierzytelności czynne 1.858·86, stan kasy w dniu 31. grudnia 1895 266·14; razem 10.222·10. Stan bierny: udziały 2.326·89, wierzytelności bierne 1.127·59, pożyczka prywatna 3.233 34, pożyczka bankowa 2.400·—, fundusz rezerwowy 498·89, 10% amortyzacya inwentarza 42·03, 6% od udziałów 139·55, 6% od pożyczki 194·—, 6% od funduszu rezerwowego 29·93, remuneracya 180·43, czysty zysk 49 45; czysty zysk 10.222·10.

48. Andrychów. Stowarzyszenie oszczędności i pożyczek. *a) Rachunek strat i zysków.* Straty: remuneracye 1.225·—, odsetki za rok następny pobrane 914·51, koszta administracyjne 448·42, koszta założenia i ruchomości 50·—, fundusz możliwych strat 350·—, czysty zysk z roku 1895 2.430·82; razem 5.418·75. Zyski: odsetki za rok ubiegły zaległe 2.982·18, odsetki pobrane i wypłacone 1.729·65, czysty zysk z roku 1894 306·92; razem 5.418·75. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki 106.744·47, odsetki za rok ubiegły zaległe 2.982·18, koszta założenia i ruchomości 425·58, koszta prawne zwrotne 751·96, lokacye 11 151·09, gotówka 2.715·28; razem 124.771·56. Stan bierny: fundusz zapasowy 7.328·31, udziały członków 24.146·74, wkładki na oszczędność 84.695·75, remuneracye 170·—, odsetki za rok

następny pobrane 914·51, fundusz możliwych strat 5.076·37, fundusz dyspozycyjny 9·06, czysty zysk z r. 1895 2.430·82; razem 124.771 56

49. Oświęcim. Towarzystwo oszczędności i pożyczek. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 9.213·04, z rachunku kosztów nieruchomości 357·49; razem 9.570·53. Straty: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 124·53, z rachunku kosztów administracyi i podatków 2.063·97, z rachunku rezerwy podatkowej 135·25, do rachunku bilansu: saldo za rok 1895 7.246·78; razem 9.570·53 *b) Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziałów 69.270·65, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 290.318·23, z rachunku długów zaciągniętych 18.000·—, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 4.754·37, z rachunku funduszu rezerwowego 17.923·32, z rachunku rezerwy podatkowej 135·25, z rachunku strat i zysków 7.246·78; razem 407.648·60. Stan czynny: z rachunku pożyczek 372.749·—, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 42·25, z rachunku kosztów ruchomości 279·74, z rachunku nieruchomości 24 982·52, z rachunku zaliczek procesowych 157·65, z rachunku Banku krajowego 4.439·19, z rachunku kasy 4.998 25; razem 407·648·60.

50. Nadwórna. Kasa zaliczkowa. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rach. odsetek 2.778·50. Straty: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 18 26, z rachunku kosztów administracyi i podatków 1.095·16½, do rachunku bilansu: saldo za rok 1895 1.665·07½; razem 2.778·50. *b) Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziałów 33.536 52, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 27.634·92, z rachunku długów zaciągniętych 42.743·64, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 635·52, z rachunku funduszu rezerwowego 8.597·49, z rachunku Bank krajowy „dotacya“ 1.468·37, z rachunku strat i zysków 1.665·07½; razem 116.281·53½. Stan czynny: z rachunku pożyczek weks. 60.992·73, skrypt. 25.246·84, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 340·22, z rachunku odsetek zaległych (zwłoki) 1.643·04, z rachunku kosztów ruchomości 164·38, z rachunku zapasu druków 30·—, z rachunku zaliczek procesowych 2.518·07, z rachunku lokacyi 1.504·95, z rachunku conto dubiosso 23.667·79, z rachunku kasy z d. 31. grudnia 1895 173·51½; razem 116.281·53½.

51. Jaworów. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 8.331·99½, z rach. zaliczek procesowych 277·15; razem 8.609·14½. Straty: z rachunku odsetek 55.97, z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 51·83, z rachunku kosztów administracyi i podatków 4.560·11, z rachunku zaliczek procesowych 39·65, do rachunku bilansu: saldo za rok 1896 3.901·58½; razem 8.609·14½. Zyski: w roku 1895 570·66, do rachunku bilansu: saldo na rok 1896 9.302·38; razem 9.873·04. Straty: z bilansu za rok 1894 8.549·41, w roku 1895 1.323·63; razem 9.873·04. *b) Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziałów 36.023·59, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 108.786·85, z rachunku długów zaciągniętych 54 550·—, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 2.522·52, z rachunku funduszu rezerwowego 8.447·—, z rachunku zaliczek procesowych 18 46, z rachunku funduszu rzemieślników 477·45, z rachunku funduszu strat 182·—, z rachunku funduszu podatków 192·93, z rachunku Banku krajowego 2.163 18, z rachunku strat i zysków 3.901 58½; razem 217.265·75½. Stan czynny: z rachunku pożyczek 197.915·44, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 264·42, z rachunku odsetek zaległych (zwłoki) 5.784·22, z rachunku kosztów ruchomości 680·—, z rachunku administracyi: a) zal. na płace 70·—, b) czynsz 62 50, c) zapas druków 300·—, z rachunku zaliczek procesowych 1.294·62½, z rachunku lokacyi 9.302 38, z rachunku kasy 1.592 17; razem 217 265 75½.

Zaproszenie

na zwyczajne ogólne zebranie członków

Stowarzyszenia oszczędności i pożyczek „Opatrzność“ w Milówce,

które się odbędzie

w niedzielę dnia 19. lipca 1896 r.

o godzinie 3. po południu w własnej sali Stowarzyszenia z następującym porządkiem dziennym:

1. Ogólne sprawozdanie o postępie i obecnym stanie Stowarzyszenia.
2. Wniosek komisyi rewizyjnej względem udzielenia Dyrekcyi absolutoryum z czynności i zamknięcia rachunków za rok 1895.
3. Oznaczenie kwoty procentowej z czystego zysku na fundusz zapasowy (§. 14., 15. i 66.).
4. Wniosek Rady zawiadowczej względem rozdziału zysku (§. 33. i 66.) i oznaczenie dywidendy (§. 17.).
5. Wybór 5 członków Rady zawiadowczej i zastępców tychże w miejsce ustępujących (§ 32.).
6. Wybór komisyi rewizyjnej 3 członków i 2 zastępców na rok 1896 (§. 43).
7. Potwierdzenie wyboru dyrektora kontrolora przez nową Radę zawiadowczą wybrać się mającego, w miejsce ustępującego (§. 27.).
8. Wnioski członków.

Rada zawiadowcza Stowarzyszenia oszczędności i pożyczek „Opatrzność“.

W Milówce, dnia 25. czerwca 1896.

Filip Zwoliński, sekretarz. *Dr. Rudolf Janota*, przew. Rady zawiadowczej.

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, ul. Lindego l. 4.